

Dilia

Johann Wolfgang Goethe

FAUST

II 520

II.díl

Poutník

Lípy! Jsou tu! Kvetou v stáří
 víc, než kdysi mohly kvést.
 Tak se vždycky nevydaří
 návrat z předalekých cest.
 Ano, domek, ten, co skrýval
 moji slabost v dávných dnech,
 když mě rozbouřený přival
 hodil na neznámý břeh.
 Rád bych ty dva dobré lidi
 pozdravil a vím, že mě
 dnes už tady neuvidí,
 tenkrát rostli do země.

Baucis

/stařenka, už velmi stará/
 Vítám tě! To jsou k nám hosti!
 Můj je na kutěti, psst!
 Nevyspat se dosytosti,
 k dílu nepřiloží prst.

Poutník

Setkal se kdy někdo s něčím,
 co víc hlavu poplete?
 Jsi ta Baucis, které vděčím
 za to, že jsem na světě?
 Ta, co jako vlastní děcko
 křísila mě ze všech sil?

/Vyjde Filémón/

Ty jsi Filémón, co všecko
 z příboje mi zachránil?
 Zas to slyším: oheň praská,
 zvonek klinká stříbrně...
 Ve vás předurčila láska,
 že se osud ustrne.

Teď mě pusťte, ať se pěkně
 vynadívám na moře,
 srdce ať tam se mnou klekne,
 poděkuje v pokoře.

/Popojde po písčíně dopředu/

Filémón

/Baucidě/

Schystej na stůl na zahrádku
 rychle něco k večeři,
 než se rozkouká... V tom zmatku
 vlastním očím nevěří.

Filémon

Nabízí nám ze svejch statků
jeden pěknej u moře.

Baucis

Mořský dno tě zradí vkrátku,
drž se tady nahoře!

Filémon

Slunce klesá, den se sklání
k chvíli naší modlitby...
Pojďte zvonit na klekání,
Bůh ať za nás v noci bdí!

P A L Á C

Rozlehlá květinová zahrada, velký přímočarý průplav.

/Už velmi starý Faust se zamyšleně prochází. Na písčíně zazní zvon/

Faust

/vytržen z myšlenek/

Zvonek zas potměšile klinká:
nemáš, co mají tamti dva,
zelen lip, začouzená sínka,
omšelá kaple není tvá!
Mně klid těch míst jen hlavu mate,
stín lip mi nedá přístřeší,
jsou trnem v oku, trnem v patě,
nic už mě tady netěší.

/Připlouvá nádherný člun bohatě naložený
rozmanitým cizokrajným zbožím. Vystupuje
Mefistofeles a tři hromotluční pochopové.
Zboží je vykládáno na břeh/

Mefistofeles

Dals nám dvě lodě, teď se ti
vracíme zpátky s dvaceti.
Na moři roste odvaha,
pán ani kmán tam neváhá.
Kdo první sáhne pro nevod,
ten chytí rybu, chytí loď,
když ze dvou najednou má tři,
snadno si další opatří:
spousta vod není lakomá
a kdo má moc, i právo má.
Jak co kdo získal, čerchmant ví.
Je jasné pro každého učně:
válčení, obchod, pirátství
jsou trojjedině nerozlučné.

Nespokojeně vypadáš
a štěstí přeje ti až až.
Uznej, že odtud z paláce
tvá ruka dosáhne, kam chce.
Všechno jsi tady začal ty,
ten první žlábek do malty
byl tady, na místě, kam teď
hbitými vesly vplouvá svět.
Píli tvůj duch nes na křídlech,
pozvedla oceán i břeh.
Tady...

Faust

Dost! T a d y ! Přestaň s tím!
Tady mě právě stíná stín.

Ty umíš divy, poslechni si,
 co mému srdci vzalo klid,
 co nad hlavou jak meč mi visí
 a co se stydím vyslovit.
 Těm starým lidem má být jasné,
 že tady chci mít všechno sám,
 bohatství, nad kterým svět žasne,
 bez těch pár lip jen pro zlost mám.

Jak stvořené jsou pro rozhlednu...
 vidím ji... klidně si tam sednu,
 abych moh jedním pohledem
 obsáhnout celou novou zem,
 abych se těšil ze zásluh,
 z toho, že tvůrčí lidský duch
 vymohl od běsivých vod
 národům prostor pro život.

Trápí tě, když jsi bohatý,
 že něco nemáš zrovna ty.
 Z klinkání, z vůně lip mám strach,
 připadám si jak na márách.
 Má vůle, chtivá života,
 na písku tady troskotá.
 Jak já bych to jen vyhnal z hlavy!
 Ten klinkot rozumu mě zbaví!

Mefistofeles

Trpět tak velkou nesnází
 jistě i obra porazí.
 A pro každého, kdo má vkus,
 to klinkání je hrůza hrůz.
 Prokleté bim-bam bimbáníčka,
 co v obloze své nebe hýčká,
 bimbá si v každém lidském ději
 od křtu až k miserere mei,
 jako by život byl jen klam,
 okamžik mezi bim a bam.

Faust

Svéhlavost, vzdor mi před nose
 ničí, co získám, proto jsem
 - i když se mi to protiví -
 k těm dvěma nespravedlivý.

Mefistofeles

Nemůžeš jednat bez orací?
 Nezvyk sis na kolonizaci?

Faust

Tak jděte už a odkliďte je!...
 Znáš ten dvůr s krásným stavením,
 tím se jim štědře odměním.

Mefistofeles

Dřív nežli spáč si oči promne,
octnou se v krásném novém domě,
smíří je s tím, že prožili
ve vlastním zájmu násilí.

/Pronikavě zapíská. Objeví se tři
pochopové/

/Divákům/

Zas jeden Achab, toužící
po Nábotově vinici.

H L U B O K Á N O C

Věžník Lynkeus /zpívá na zámecké hlásné věži/

Svým očím já věřím,
 můj pohled má vzlet,
 jsem zasvěcen věžím,
 svůj svět jsem z nich zhléd.
 Zřím, oči když zvednu,
 když sklopím zrak níž,
 hvězd tisíc a jednu,
 v tmách kolouší skryš.
 Svět po věčné časy
 je divoucí div,
 já ze samé krásy
 sám krásou jsem živ.
 Co spatřil jsem dosud
 jak blíž, tak i dál,
 tím rozmarný osud
 dar krásný mi dal.

/Pauza/

Jenom pro svou radost nejsem
 výš než všichni ostatní,
 tisícerym zlem a děsem
 svět mi hrozí z černa tmy.
 Vidím jiskry, jak se rojí
 za pobřežní mokřinou,
 v čím dál prudším ohnostroji
 nad lipami víří, žhnou.
 Bože! Plamen na plamenu!
 V domku s plotem z vlhké hati!
 Rychlou pomoc neseženu,
 nic už zkázu neodvrátí!
 Kriste Pane! Ti dva k stáru
 na oheň zvlášť úzkostliví,
 mají zemřít při požáru!
 Jaké osudové divy!
 Blesky cestu ohni klestí
 do listů a ratolestí,
 z větve na haluzi skočí,
 v souškách prudce plápolá.
 Proč se díváte, mé oči,
 bystrým zrakem sokola?
 Bílá kaplička se hroutí,
 zvonek puká opodál.
 Oheň plamennými hroty
 klenbu lip už probodal.
 V purpur obrácené tělo
 stromu ještě zahlídnu...

/Dlouhá pauza, zpěv/

Co se očím nabízelo,
mizí v čase dávných dnů.

Faust

/na balkóně obráceném k písčině/

Ve zpěvu shora slyším slzy,
zvuk slov v něm táhle doznívá.
Vězník si stýská... i mě mrzí
touha tak netrpělivá.
Ale ať zelen na trouch zčerná,
zkáza lip není zbytečná,
bude tam pozorovatelná
s rozhledem do nekonečna.
A ti dva vlastně pomohli si,
budou mít krásný nový dům,
vědomí, že jsem velkorysý,
dá radost jejich pozdním dnům.

Mefistofeles
a tři pochopové

/dole/

Meteme sem jak zběsilí!
Nevyhli jsme se násilí.
Jdem, klepem, tlučem na dveře,
nikdo je nepovotevře,
tak jsme se do nich napřeli,
až ruply - byly zpuchřelý.
Voláme, řveme z plnejch plic,
vyhrožujeme, zase nic.
Jak bejvá v těchhle případech,
neslyšej, nechtěj, tajej dech,
jenomže nás to nesplete -
šli jsme je vyndat z doupěte.
Už ani nevěděli jak,
z leknutí voba trefil šlak.
Schovával se tam cizí chlap,
chtěl šermovat, tak taky zkáp.
Při prudký bitce ve mžiku
vod rozprskanejch uhlíků
chytila sláma. Plamenem,
teď všichni tři se škvařej v něm.

Faust

Napískal vám to Belzebub?
Já jsem chtěl výměnu, ne lup!
Proklínám vaše barbarství,
na zisk se můžete třást vy!

Sbor

Zní moudrost platná řady let:
Uznávej moc a ohni hřbet!
Když máš dost síly, abys trk,
riskuješ dům i dvůr i - krk!

Faust

/na balkóně/

Světlo hvězd mizí za mračny,
jas ohně slábne, průzrační,
vánek chce ještě plamen vzdout
a přináší sem dým a čouď.
Zbrklý krok, zbrklá ochota!...
Co se tam ve tmě mihotá?